Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NIILO JÄÄSKINEN IŠVADA,
pateikta 2015 m. rugsėjo 17 d.[1]

Byla C-312/14

Banif Plus Bank Zrt.
prieš
Márton Lantos ir Mártonné Lantos

(Ráckevei Járásbíróság (Vengrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Priimtinumas — Investuotojų apsauga — Paskolos užsienio valiuta sutartis — Finansinės priemonės pagal Direktyvos 2004/39/EB 4 straipsnio 1 dalies 17 punktą sąvoka — Investicinių paslaugų pagal Direktyvos 2004/39/EB 4 straipsnio 1 dalies 2 punktą sąvoka — Aplinkybės, kuriomis tokių paslaugų teikėjai privalo įvertinti jų tinkamumą klientams — Sutarčių, kurios pažeidžia šiuos reikalavimus, galiojimas — Sankcijos pagal Direktyvos 2004/39/EB 51 straipsnį“

I – Įvadas

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Ráckevei Járásbíróság* (Rackevės apylinkės teismas) (Vengrija), be kita ko, prašo išaiškinti, kokio pobūdžio priemonės patenka į Direktyvos 2004/39/EB[2] taikymo sritį. Jis taip pat klausia, ar ši direktyva taip pat suponuoja pareigą įvertinti investicinių paslaugų ir finansinių produktų atskiriems klientams tinkamumą. Teisingumo Teismui šie klausimai pateikti nagrinėjant ginčą dėl paskolos užsienio valiuta sutarties, sudarytos automobilio įsigijimui finansuoti. Tačiau dėl nepakankamai tiksliai apibūdintų susijusių aplinkybių ir nacionalinės teisės sistemos šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, mano nuomone, yra nepriimtinas.

2. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su sunkia daugeliui valstybių narių itin svarbia socialine ir ekonomine problema, tačiau pats prašymas ir pagrindinė byla nesuteikia Teisingumo Teismui galimybės išplėtoti savo praktiką šiuo klausimu, nes dėl to būtina atsižvelgti į ES vartotojų apsaugos teisę, konkrečiai – į Direktyvą 2008/48[3], o ne į investuotojų apsaugos teisę.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 93/22/EEB, OL L 145, 2004, p. 1.

3 — 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB, OL L 133, 2008, p. 66. Europos Parlamento ir Tarybos 2014 m. vasario 4 d. direktyva 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL L 60, 2014, p. 34) ir kurioje yra paskoloms užsienio valiuta skirtas skyrius, nagrinėjamoje byloje akivaizdžiai netaikoma.

II – **Teisinė sistema**

A – *Sąjungos teisė*

1. Direktyva 2004/39

3. Direktyvos 2004/39/EB 2 ir 31 konstatuojamosiose dalyse teigiama:

„(2) Pastaraisiais metais vis daugiau investuotojų tampa aktyvesni finansinėse rinkose, ir jiems yra siūlomas sudėtingesnis ir platesnis paslaugų ir priemonių spektras. Atsižvelgdama į šiuos pokyčius, Bendrijos teisinė sistema turėtų apimti visas investuotojams skirtas veiklos rūšis. Dėl to būtina užtikrinti atitinkamo laipsnio suderinamumą, norint pasiūlyti investuotojams aukšto lygio apsaugą bei leisti investicinėms įmonėms, su jų buveinės valstybių priežiūra, teikti paslaugas visoje Bendrijoje, sudarančioje vieną bendrą rinką. Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta pirmiau, Direktyva 93/22/EEB turėtų būti pakeista nauja direktyva.

<…>

(31) Vienas iš šios direktyvos uždavinių yra investuotojų apsauga. Investuotojų apsaugos priemonės turėtų būti pritaikytos kiekvienai investuotojų grupei (mažmenininkams, profesionaliems investuotojams ir sandorio šalims).“

4. Direktyvos 2004/39 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma investicinėms įmonėms ir reguliuojamoms rinkoms.

2. Kredito įstaigoms, gavusioms leidimus veikti vadovaujantis Direktyva 2000/12/EB ir teikiančioms vieną ar daugiau investicinių paslaugų, ir (ar) vykdančioms investicinę veiklą, taip pat taikomos šios nuostatos:

— <…>

— II antraštinės dalies II skyrius, išskyrus 23 straipsnio 2 dalies antrąjį papunktį,

— <…>.“

5. Direktyvos 2004/39/EB 4 straipsnio 1 dalies 2, 6 ir 17 punktuose pateiktos šios apibrėžtys:

2) „investicinės paslaugos ir veikla“ – tai bet kurios I priedo A skirsnyje išvard[y]tos paslaugos ar veikla, susijusios su bet kuriomis I priedo C skirsnyje išvard[y]tomis priemonėmis;

<...>

6) „sandorių vykdymas savo sąskaita“ – tai prekyba už nuosavas lėšas, sudarant sandorius dėl vienos ar daugiau finansinių priemonių;

<...>

17) „finansinė priemonė“ – tai I priedo C skirsnyje nurodytos priemonės.“

6. Direktyvos 2004/39/EB II antraštinės dalies II skyriaus 2 skirsnyje „Nuostatos, užtikrinančios investuotojų apsaugą“ yra 19 straipsnis „Įmonių veiklos taisyklės teikiant paslaugas klientams“. Jo 4, 5 ir 9 dalyse numatyta:

„4. Teikdama patarimą dėl investavimo arba valdydama portfelį, investicinė įmonė gauna visą būtiną informaciją apie esamo ar būsimo kliento žinias ir patirtį konkretaus produkto ar paslaugos investicijų srityje, jo finansinę padėtį ir investicinius tikslus, leidžiančią įmonei rekomenduoti esamam ar būsimam klientui jam tinkančias investicines paslaugas ir finansines priemones.

5. Valstybės narės užtikrina, kad teikdama investicines paslaugas, nenurodytas 4 dalyje, investicinė įmonė paprašytų esamo ar būsimo kliento pateikti informaciją apie jo žinias ir patirtį konkretaus siūlomo ar reikalaujamo produkto ar paslaugos investicijų srityje, leidžiančią investicinei įmonei įvertinti, ar klientui yra tinkama investicinė paslauga ar numatytas teikti produktas.

Jeigu, remdamasi ankstesne pastraipa gauta informacija, investicinė įmonė mano, kad produktas ar paslauga netinka esamam ar būsimam klientui, investicinė įmonė įspėja esamą ar būsimą klientą. Šio įspėjimo pateikimo forma gali būti standartizuota.

Tuomet, kai esamas ar būsimas klientas apsisprendžia nepateikti ankstesnėje pastraipoje nurodytos informacijos arba kai jis pateikia nepakankamą informaciją apie savo žinias ir patirtį, investicinė įmonė įspėja esamą ar būsimą klientą, kad toks sprendimas neleis įmonei įvertinti, ar numatoma teikti paslauga arba produktas jam tinka. Šio įspėjimo pateikimo forma gali būti standartizuota.

<...>

9. Jeigu investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, kuriam taikomos kitos Bendrijos teisės aktų, reglamentuojančių kredito įstaigas ir vartojimo kreditą, nuostatos arba bendrieji Europos standartai, susiję su klientų rizikos įvertinimu ir (ar) informacijai taikomais reikalavimais, šiai paslaugai papildomai netaikomi šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai.“

7. Direktyvos 2004/39 51 straipsnio 1 dalis įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad prieš atsakingus asmenis, pažeidusius nuostatas, priimtas įgyvendinant šią direktyvą, būtų taikomos atitinkamos administracinės priemonės ar administracinės sankcijos. Valstybės narės užtikrina, kad visos priemonės, kurių imamasi, bus veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios [4].

8. Tarp 1 priedo A skirsnyje išvardytų „investicinių paslaugų ir veiklos“ yra ir „sandorių vykdymas savo sąskaita“. Tarp B skirsnyje išvardytų pagalbinių paslaugų yra ir „užsienio valiutos keitimo paslaugos, susijusios su investicinių paslaugų teikimu“. C skirsnyje pateiktame finansinių priemonių sąraše numatyti „pasirinktiniai, būsimieji, keitimosi, būsimieji palūkanų normos susitarimai ir kiti išvestiniai susitarimai, susiję su vertybiniais popieriais, valiutomis, palūkanų normomis ar pajamomis arba kitomis išvestinėmis priemonėmis, finansiniais indeksais ar finansinėmis priemonėmis, kai atsiskaitant vykdomi natūriniai mainai arba atsiskaitoma pinigais“.

2. Direktyva 2008/48

9. Direktyvos 2008/48 1 straipsnyje „Dalykas“ numatyta:

„Šios direktyvos tikslas – suderinti tam tikrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kredito sutartimis, aspektus.“

4 — Taip nepažeidžiamos leidimų atėmimo procedūros arba valstybių narių teisė taikyti baudžiamąsias sankcijas.

10. Šios direktyvos 2 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma kredito sutartims.

2. Ši direktyva netaikoma:

<...>

(h) kredito sutartims, kurios sudaromos su investicinėmis įmonėmis, kaip apibrėžta 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų (9) 4 straipsnio 1 dalyje, arba su kredito įstaigomis, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/48/EB 4 straipsnyje, siekiant leisti investuotojui įvykdyti sandorį, susijusį su viena ar daugiau Direktyvos 2004/39/EB I priedo C skirsnyje išvardytų priemonių, jei kreditą suteikianti investicinė įmonė arba kredito įstaiga dalyvauja tokiame sandoryje;“

<...>

11. Direktyvos 2008/48 3 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

<...>

c) kredito sutartis – sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia arba įsipareigoja suteikti vartotojui kreditą atidėtojo mokėjimo, paskolos forma arba kitu panašiu finansiniu būdu, išskyrus sutartis dėl tos pačios rūšies nuolatinio paslaugų teikimo ar prekių tiekimo, kai vartotojas už tokias paslaugas ar prekes moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu;“

B – *Nacionalinė teisė*

12. Vengrijos Respublikos civilinio kodekso [5] (toliau – Civilinis kodeksas) 231 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu nenumatyta kitaip, piniginės skolos turi būti grąžinamos teisėta prievolės vykdymo vietos mokėjimo priemone.

2. Skolos kita valiuta arba auksu bus konvertuojamos pagal mokėjimo vietos ir datos keitimo kursą (kainą).“

13. Kúria, Vengrijos Aukščiausiasis Teismas, Sprendime 6/2013 PJE pateikė privalomą nacionalinės teismų praktikos, susijusios su paskolų užsienio valiuta sutartimis, išaiškinimą. Vadovaudamasis Civilinio kodekso 231 straipsniu, užsienio valiuta išreikštas sutartis *Kúria* pripažino paskolos užsienio valiuta sutartimis. Šis teismas nurodė, kad tokiomis paskolos užsienio valiuta sutartimis sukuriamas užsienio valiutos balanso pasyvas, tačiau, kitaip nei tikrosios užsienio valiutos paskolos sutartys (kuriose numatytos prievolės iš tikrųjų vykdomos užsienio valiuta), pagal užsienio valiuta išreikštas sutartis piniginės prievolės atsiranda viena valiuta, o faktiškai vykdomos forintais. Taigi *Kúria* šią operaciją išaiškino taip, kad užsienio valiuta vykdoma pinigų srauto apskaita yra fiktyvi, o Vengrijos forintais – reali.

5 — *A Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvről szoló 1959. évi IV. (Ptk.).*

III – **Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai**

14. Nutartyje, kuria pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, teigiama, kad „2008 m. birželio 11 d. finansų įstaiga *Banif Plus Bank Zrt.* (toliau – bankas), ieškovė ir jos klientas Vengrijos pilietis, pirmasis atsakovas, vadovaudamiesi 1959 m. Įstatymo Nr. IV dėl Vengrijos Respublikos civilinio kodekso 523 straipsniu, sudarė paskolos užsienio valiuta sutartį. Paskolos sutartyje numatytos paskolos suteikimo (teikiama paslauga) ir jos grąžinimo (priešpriešinė pareiga) sąlygos. Prie esminių sutarties sąlygų nurodyta, kad piniginiai mokėjimai fiktyviai skaičiuojami (apskaita vedama) užsienio valiuta, o faktiškai vykdomi forintais“.

15. Nutartyje, kuria pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, taip pat nurodyta, kad „paskolos išmokėjimo dieną bankas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 231 straipsniu, pagal iš anksto nustatytos datos valiutos keitimo kursą apskaičiavo užsienio valiutos sumą, atitinkančią forintais išmokamą paskolos sumą. Vėliau bankas kliento vardu ir sąskaita nupirko atitinkamą užsienio valiutos sumą pagal operacijos atlikimo momentu galiojantį užsienio valiutos pirkimo kursą (toliau – realiuoju laiku vykdoma valiutos keitimo operacija) ir išmokėjo klientui pirma minėtą sumą forintais. Tačiau vėliau bankas už forintus pardavinėjo klientui atitinkamas užsienio valiutos sumas pagal faktinį užsienio valiutos pardavimo kursą, galiojantį paskolos grąžinimo įmokos mokėjimo momentu (valiutos keitimo operacija būsimu keitimo kursu, taikomu paskolos grąžinimo momentu), kad klientas galėtų įvykdyti savo pareigą užsienio valiuta grąžinti užsienio valiuta apskaitytą paskolą“.

16. Be to, nutartyje, kuria pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nurodyta, jog „atsižvelgiant į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos paskolos užsienio valiuta sutarties vienas iš elementų susijęs su pinigų rinka (kurį sudaro paskola) ir kad ši sutartis gali apimti su kapitalo rinkomis susijusį elementą (kurį sudaro užsienio valiutos keitimo operacijos), kyla abejonių dėl finansinės priemonės ir finansinėmis priemonėmis vykdomos investicinės veiklos sąvokų išaiškinimo“.

17. Tokiomis aplinkybėmis nacionalinis teismas, prašydamas priimti prejudicinį sprendimą, pateikė šiuos klausimus:

„1. Ar Direktyvos [2004/39] 4 straipsnio 1 dalies 2 punktą (investicinės paslaugos ir veikla) ir 17 punktą (finansinės priemonės), taip pat I priedo C skirsnio 4 punktą (valiutos sandoriai, būsimieji sandoriai ir išvestinės priemonės) reikia aiškinti taip, kad sandoriai (susiję su valiutos keitimu), kuriuos, vadovaujantis užsienio valiuta išreikštos paskolos sutarties sąlygomis, sudaro paskolos išdavimo ir vėliau jos grąžinimo momentu atliekamas valiutos pirkimas ir pardavimas konvertuojant nurodytą užsienio valiutos sumą į forintus, dėl ko kliento įsiskolinimo dydis tampa priklausomas nuo kapitalo rinkose egzistuojančių sąlygų ir rizikos (valiutos keitimo rizikos), laikytini finansine priemone?

2. Ar [Direktyvos 2004/39] 4 straipsnio 1 dalies 6 punktą (sandorių vykdymas savo sąskaita) ir I priedo A skirsnio 3 punktą (sandorių vykdymas savo sąskaita) reikia aiškinti taip, kad savo sąskaita vykdomi pirmajame klausime apibūdintą finansinę priemonę sudarantys sandoriai laikytini investicinėmis paslaugomis arba veikla?

3. Ar finansų įstaiga privalo įvertinti tinkamumą pagal [Direktyvos 2004/39] 19 straipsnio 4 ir 5 dalis, jei būsimieji sandoriai su valiutomis (kurios yra su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis susijusi investicinė paslauga) siūlomi kaip kito finansinio produkto (t. y. paskolos sutarties) dalis, dėl ko išvestinė priemonė laikytina kompleksine finansine priemone? Ar [Direktyvos 2004/39] 19 straipsnio 9 dalies nereikia taikyti, nes kai rizika, kurią klientas prisiima su paskola, ir rizika, kurią jis prisiima su finansine priemone, iš esmės skiriasi, būtina įvertinti operacijos, kuri laikytina išvestine priemone, tinkamumą?

4. Ar [Direktyvos 2004/39] 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytų reikalavimų nevykdymas yra pagrindas pripažinti banko ir kliento sudarytą paskolos sutartį negaliojančia?“

18. Pastabos raštu gautos iš atsakovų Márton Lantos ir Mártonné Lantos, Vengrijos, Vokietijos, Lenkijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybių bei Europos Komisijos. Teismo posėdžio nebuvo.

IV – **Priimtinumas**

19. Mano nuomone, pašymas priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinas dėl toliau išdėstytų priežasčių.

20. Pažymėtina, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija turi sudaryti Teisingumo Teismui, valstybėms narėms ir kitoms teisę pateikti pastabas turinčioms šalims galimybę aiškiai suprasti pagrindinės bylos faktines ir teisines aplinkybes ir turi būti nurodytos priežastys, dėl kurių nacionaliniam teismui kilo reikšmingų Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo klausimas ir jis mano esant būtina Teisingumo Teismui pateikti prejudicinius klausimus. Pabrėžtina, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija ne tik turi leisti Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus, bet ir suteikti valstybių narių vyriausybėms ir kitoms suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį [6].

21. Šie reikalavimai, susiję su prašymo priimti prejudicinį sprendimą turiniu, aiškiai nurodyti Procedūros reglamento 94 straipsnyje ir pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo rekomendacijose nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo [7]. Būtent iš šių rekomendacijų 22 punkto matyti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti „pakankamai išsamus ir jame turi būti pateikta visa reikšminga informacija, kad Teisingumo Teismas ir suinteresuotieji asmenys, turintys teisę pateikti pastabas, galėtų *lengvai suprasti* pagrindinės bylos faktines ir teisines aplinkybes“ (išskirta mano).

22. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra proceso Teisingumo Teisme pagrindas, todėl būtina, kad nacionalinis teismas pačiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą išdėstytų faktines pagrindinės bylos aplinkybes ir svarbiausias teisės nuostatas ir bent kiek nurodytų prašomų išaiškinti Sąjungos teisės nuostatų pasirinkimo priežastis ir ryšį, kuris, jo manymu, egzistuoja tarp šių nuostatų ir jo nagrinėjamoje byloje taikytinų nacionalinės teisės aktų [8]. Teisingumo Teismas nurodė, kad nacionaliniai teismai privalo „tiksliai“ [9] laikytis prašymo priimti prejudicinį sprendimą turiniui keliamų reikalavimų, tačiau, mano nuomone, pagrindinėje byloje pateiktame pašyme priimti prejudicinį sprendimą to nesilaikoma.

23. Ribotos faktinės aplinkybės, nurodytos prašyme priimti prejudicinį sprendimą, apibūdintos šios išvados 14–16 punktuose [10]. Taigi, trūksta daug faktinės informacijos, kuri būtina, kad būtų galima naudingai atsakyti į pateiktus klausimus. Šiuo atveju turiu omenyje, pavyzdžiui, tikslias ginčijamas sutarties nuostatas ir išsamų apibūdinimą, kas įvyko tarp šalių, kad jos pradėjo bylinėtis dėl savo atitinkamų teisių ir pareigų [11]. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą net nėra jokios informacijos apie užsienio valiutą, dėl kurios buvo sudaryta sutartis [12].

6 — Žr. Nutarties *Herrenknecht* (C-366/14, EU:C:2014:2353) 14, 15 ir 17 punktus bei juose nurodytą teismo praktiką.

7 — OL C 338, 2012, p. 1.

8 — Žr. Nutarties *Talasca* (C-19/14, EU:C:2014:2049) 20 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

9 — Ten pat, 21 punktas.

10 — Dėl išsamumo pridursiu, kad yra glaustai aprašytos skirtingos šalių nuomonės dėl nagrinėjamos teisinės problemos, trumpai užsiminta apie nesuderinamas jų nuomones dėl Direktyvos 2004/39 taikytinumo. Dokumente pateikta kai kurių greičiausiai svarbių Vengrijos teisės nuostatų santrauka, bet nieko daugiau.

11 — Skolininkai pastabose teigia, kad pagrindinė byla susijusi su banko išieškoma paskola. Pagrindinis skolininkas – Márton Lantos, tačiau Mártonne Lantos bankas taip pat pareiškė reikalavimus, remdamasis nacionalinėmis nuostatomis dėl bendros sutuoktinių atsakomybės už kreditą, susijusį su santuokine nuosavybe. Jų pastabose taip pat pateiktas sutarties sąlygų aprašymas, tačiau tik trumpai aptariamos svarbios paskolos sutarties sąlygos. Toks aptarimas pridėtas prie skolininkų pastabų raštu.

12 — Nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą užsienio valiuta nenurodoma, įvairiose pastabose raštu teigiama, kad sutartys buvo sudarytos Šveicarijos frankais.

24. Komisija savo rašytinėse pastabose teigia, kad susipažino su nacionalinio teismo bylos medžiaga ir taip iš dalies užpildė spragą dėl faktinių aplinkybių. Tačiau bylos medžiaga nebuvo perduota valstybių narių vyriausybėms. Jos taip pat turėjo nuspręsti, ar įstoti į šią bylą remdamosi prašymu priimti prejudicinį sprendimą ir bendromis žiniomis apie vartojimo paskolas užsienio valiuta.

25. Be to, kaip savo pastabose raštu nurodė kelios vyriausybės, faktinės aplinkybės, kurios buvo nurodytos, kai kuriais atžvilgiais yra nesuprantamos. Dėl to kilo problema dėl pateiktų klausimų suprantamumo.

26. Pirma, Vengrijos vyriausybė pažymi, kad nacionalinis teismas remiasi nacionalinės teisės nuostatomis dėl investicinių paskolų ir užsienio valiutų apsikeitimo sandorių, nenurodydama, ar nagrinėjamas susitarimas patenka į kurią nors iš šių kategorijų. Antra, Vokietijos vyriausybė atkreipia dėmesį į tai, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad paskolos užsienio valiuta sutartyje numatyta, jog valiuta perkama išmokant paskolą, o grąžinant paskolos dalį vykdoma išankstinio valiutų keitimo operacija. Šios vyriausybės teigimu, sunku suprasti, kodėl nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl išankstinio valiutų keitimo sandorio, aiškindamas, kad taikomas paskolos grąžinimo dienos kursas. Vengrijos vyriausybei taip pat sunku suprasti, ar, nacionalinio teismo vertinimu, šalių susitarimai sudaro išankstinį užsienio valiutos keitimo sandorį (užbiržinėje rinkoje), ar jis paprasčiausiai ketina remtis teisine šios sąvokos apibrėžtimi [13].

27. Antra, trūksta nuoseklumo ir faktinio tikslumo, kad Teisingumo Teismas galėtų nuspręsti, ar nutartyje, kuria pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, apibūdinta priemonė reiškia „finansinę priemonę“ pagal Direktyvą 2004/39. Kaip pažymėta Vokietijos ir Jungtinės Karalystės pastabose raštu, nepakankamai aišku, kokio pobūdžio sandorį bankas sudarė su skolininku, ir yra tam tikrų kitų neaiškumų. Vokietijos vyriausybė priduria, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą kai kuriais atvejais susidaro įspūdis, kad užsienio valiutos pardavimas ir pirkimas įvyks, tačiau tuo pačiu metu apibūdinamas fiktyvus užsienio valiutos srautas. Neaišku, kurie valiutos pirkimai ir pardavimai iš tiesų įvyko. Jungtinės Karalystės nuomone, neaišku, ar susitarimą sudaro dvi atskiros priemonės, ar viena mišri ir ar iš tiesų naudotas neatidėliotinas valiutos keitimo sandoris ir išankstinis valiutos keitimo sandoris, o ne dviejų neatidėliotinų valiutos keitimo sandorių derinys.

28. Be to, neaiškus prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų nacionalinės teisės nuostatų aktualumas, nes nepaaiškinta, kaip jos susijusios su atitinkamomis Sąjungos teisės nuostatomis. Dėl to prašymą sunku suprasti neturintiems išsamių Vengrijos teisės žinių [14].

29. Galiausiai dėl nepakankamos informacijos prašyme priimti prejudicinį sprendimą neįmanoma atsakyti į klausimą, ar pagal Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalis bankas privalo įvertinti tinkamumą, ar jis nuo šios pareigos atleidžiamas remiantis tos pačios direktyvos 19 straipsnio 9 dalimi. Šiuo atveju Teisingumo Teismas turi nustatyti, ar taikoma Direktyva 2004/39, ar kuris nors kitas vartotojų interesų apsaugai skirtas Sąjungos teisės aktas, kaip antai Direktyva 2008/48. Kaip bus matyti iš toliau pateiktų argumentų, iš turimos informacijos man susidaro įspūdis, kad sprendžiamam ginčui taikytina ne Direktyva 2004/39, o Direktyva 2008/48. Be to, atkreipiu dėmesį, kad nacionalinės

13 — Asmeniškai man sunku suprasti, kodėl skolininkams reikėjo banko paskolos, jeigu jie galėjo bankui parduoti atitinkamą sumą Šveicarijos frankais. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad „[vėliau] bankas kliento vardu ir sąskaita nupirko atitinkamą užsienio valiutos sumą“. Tačiau Komisija, remdamasi nacionalinio teismo bylos medžiaga, pažymi, kad paskola buvo suteikta Šveicarijos frankais, tačiau ji buvo išmokėta ir grąžinama Vengrijos forintais. Skolininkų pastabose teigiama, kad nagrinėjamo sandorio struktūra bent iš dalies prilygsta priemonei, susijusiai su investicija Šveicarijos frankais.

14 — Atkreipiu dėmesį, kad Vengrijos pastabose raštu teisinis pagrindas apibūdinamas išsamiau negu prašyme priimti prejudicinį sprendimą, tačiau, Vengrijos vyriausybės nuomone, prašymas yra nepriimtinas, nes, *inter alia*, nepakankamai aišku, ar jame remtasi tinkamomis nacionalinės teisės nuostatomis.

teisės aktai, kuriais įgyvendinama Direktyva 2004/39, taikomi investicinėms paskoloms [15]. Kita vertus, tokios paskolos nepatenka į Direktyvos 2008/48 taikymo sritį, tačiau jos taip pat nėra apibrėžtos kaip finansinės paslaugos ar finansinės priemonės Direktyvoje 2004/39. Taigi, nemanau, kad Teisingumo Teismas turi pakankamai informacijos, kad galėtų atsakyti į trečiąjį klausimą.

V – **Analizė**

A – *Pirminės pastabos*

30. Vis dėlto tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas pripažintų prejudicinius klausimus priimtinais, trumpai aptarsiu teisinius aspektus, kurie, mano nuomone, gali būti svarbūs į juos atsakant.

31. Pirma, darau prielaidą, kad ši byla susijusi su užsienio valiuta išreikšta paskola, suteikta fiziniam asmeniui arba, tiksliau, vartotojui. Iš tiesų iš atsakovų pagrindinėje byloje pastabų raštu matyti, kad paskola buvo skirta automobilio įsigijimui finansuoti [16].

32. Pažymėtina, kad generalinis advokatas N. Wahl savo išvados *Kásler ir Káslerné Rábai* (C-26/13, EU:C:2014:85) 1 punkte nurodė, jog „ši byla susijusi su vartojimo kreditų sutarčių, išreikštų užsienio valiuta, pasiūlymu. Šios rūšies sutartys, kurių sudarymo praktika gana paplitusi kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse ir kurios dėl mažesnių nei įprastai taikomų palūkanų *prima facie* gali pasirodyti patrauklios paskolos gavėjams, XXI a. pirmojo dešimtmečio pabaigoje kilus pasaulinei finansų krizei daugumai asmenų sukėlė problemų dėl didelio kai kurių valiutų nuvertėjimo nagrinėjamos užsienio valiutos (būtent Šveicarijos franko) atžvilgiu. Šie asmenys privalėjo sumokėti gerokai didesnes vietos valiuta išreikštas mėnesines įmokas nei tos, kurias jie būtų turėję sumokėti, jeigu jos būtų apskaičiuotos pagal ankstesnį, paskolos išmokėjimo metu taikytą, keitimo kursą. Jie taip nusivylė, kad tai netiesiogiai labai paveikė kai kurių valstybių narių bankų sektorių“ [17].

33. Vengrijos įstatymų leidėjas į padidėjusią Vengrijos namų ūkių skolos naštą reagavo priimdamas įstatyminį paketą, kuriuo iš esmės buvo siekiama apsaugoti įsiskolinusius būstų savininkus. Priimtos priemonės, be kita ko, suteikė galimybę pagal vyriausybės remiamą programą paskolas užsienio valiuta grąžinti fiksuotu lengvatiniu valiutos keitimo kursu ir įtvirtino privalomą užsienio valiuta išduotų hipotekos paskolų konvertavimą. Be to, buvo apribotas gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto naudojimas paskolai užtikrinti, numatytas paskolų forintais palūkanų normos subsidijavimas ir kita socialinė parama skolininkams, kuriems dėl sunkumų grąžinant paskolas užsienio valiuta grėsė iškeldinimas [18].

15 — Žr. 2007 m. Įstatymo Nr. CXXXVIII, kuris įsigaliojo 2007 m. gruodžio 1 d. ir kuriuo į Vengrijos teisę perkelta Direktyva 2004/39/EB (*a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. Törvény*), 4 straipsnio 6 dalį.

16 — Atsakovų pagrindinėje byloje pastabose raštu teigiama, kad 2008 m. birželio 11 d. Márton Lantos su banku sudarė vartojimo kredito Šveicarijos frankais sutartį motorinės transporto priemonės įsigijimui finansuoti.

17 — Generalinis advokatas N. Wahl taip pat paaiškino (išvados 2 išnašoje), kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą toje byloje pateikęs teismas pabrėžė, jog pagal *Magyar Nemzeti Bank* (Vengrijos nacionalinis bankas) pateiktus 2012 m. antrojo pusmečio duomenis Vengrijos namų ūkių iš kredito įstaigų pasiskolintos negrąžintos sumos sudaro 32,56 % bendrojo nacionalinio produkto (BNP), o užsienio valiuta suteiktos paskolos, kaip pagrindinėje byloje *Kásler* nagrinėta paskola, – 18,54 % šio produkto, arba 5 289 mlrd. Vengrijos forintų (HUF). Konkrečiai dėl Šveicarijos frankais išreikštų kreditų pažymėtina, kad jie buvo masiškai siūlomi ne tik Vengrijoje, bet ir kitose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Lenkijoje ir Kroatijoje.

18 — Žr., be kita ko, 2011 m. birželio mėn. Įstatymą Nr. LXXV dėl keitimo kurso, taikomo skaičiuojant užsienio valiuta išreikštas hipotekos paskolas, fiksavimo ir priverstinio gyvenamojo būsto pardavimo, Vyriausybės potvarkį Nr. 341/2011 dėl gyvenamojo būsto palūkanų subsidijos ir 2013 m. Įstatymą Nr. CLXXIII dėl keitimo kurso maksimalios ribos nustatymo.

34. Antra, būtų naudinga prisiminti pagrindines piniginių prievolių teisės sąvokas, šiuo atveju – *apskaitos valiuta*, apibrėžianti piniginės prievolės matą, ir *mokėjimo valiuta*, reiškianti prievolės vykdymo būdą [19]. Apskaitos valiutos ir mokėjimo valiutos diferencijavimas valiutinėje išlygoje suteikia galimybę kreditoriui mokėjimo valiutos išorinio ir (arba) vidinio nuvertėjimo riziką perkelti skolininkui, kuriam tuo pačiu metu yra naudinga mažesnė nominali palūkanų norma. Būtent todėl paskolos užsienio valiuta plačiai naudojamos tam tikrose valstybėse narėse. Valiutinė išlyga reiškia, kad skolininkas prisiima pareigą mokėti neapibrėžtą, tačiau galimą nustatyti pinigų sumą. Šiuo atveju piniginė prievolė gali būti įvykdyta sumokėjus atitinkamą pinigų sumą mokėjimo valiuta [20].

35. Pagal šią apibrėžtį nagrinėjama faktinė situacija prilygsta banko paskolos suteikimui vartotojui, o šioje sutartyje suderėta apskaitos valiuta yra Šveicarijos frankai ir jų vertė nulemia paskolos kapitalą ir jos įmokas, o mokėjimo valiuta yra Vengrijos forintai.

B – *Finansinės priemonės ir investicinės paslaugos sąvokos (1 ir 2 klausimai)*

36. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad, nacionalinio prašymą pateikusio teismo nuomone, nagrinėjami fiktyvūs Šveicarijos frankų srautai prilygsta finansinei priemonei, šiuo atveju neabejotinai – išvestinei priemonei, kaip antai banko ir kliento išankstiniam valiutos keitimo sandoriui, kuriame klientas veikė savo sąskaita ir turbūt užbiržinės rinkos [21] ar panašiomis sąlygomis.

37. Pradėti reikėtų nuo esminio klausimo. Direktyva 2004/39 siekiama apsaugoti investuotojus [22]. Investuotojas šios direktyvos prasme yra tas, kuris investuoja arba ketina investuoti savo arba skolintą kapitalą į finansinę priemonę, siekdamas pelno arba bent jau apsaugoti savo kapitalo vertę. Iš bylos medžiagos matyti, kad klientas jokio kapitalo investuoti neketino, o siekė pasiskolinti iš banko sumą, kurios reikėjo ilgalaikio naudojimo prekei, t. y. automobiliui, įsigyti. Nesu įsitikinęs, ar būtent tai skolininkai nori pabrėžti savo pastabose, kad tai būtų buvusi abiejų šalių investicija Šveicarijos frankais. Nors tai teisiniu požiūriu ir neturi lemiamos įtakos sprendžiant ginčą, mano nuomone, investicijų apsauga pagal Direktyvą 2004/39 netaikoma situacijoms, kai vartotojai finansuoja vartojimo prekes, priešingai negu investicijų, kurios ekonomine prasme yra taupymo forma, atveju.

38. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir atsakovo pagrindinėje byloje susidaro įspūdis, kad, jų požiūriu, tai yra išankstinis valiutos keitimo sandoris, prilygstantis išvestinei sutarčiai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/39 I priedo C skirsnio 4 dalį [23]. Mano nuomone, šis požiūris teisiškai nepagrįstas dėl toliau nurodytų priežasčių.

39. Pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2004/39 4 straipsnio 2 dalį, „Investicinės paslaugos ir veikla“ reiškia bet kurias I priedo A skirsnyje išvardytas paslaugas ar veiklą, susijusias su bet kuriomis I priedo C skirsnyje išvardytomis priemonėmis. „Sandorių vykdymas savo sąskaita“ pagal Direktyvos 2004/39 4 straipsnio 1 dalies 6 punktą reiškia prekybą už nuosavas lėšas, sudarant sandorius dėl vienos ar daugiau finansinių priemonių. „Finansinė priemonė“ pagal 4 straipsnio 1 dalies 17 punktą reiškia I priedo C skirsnyje nurodytas priemones“.

19 — Ch. Proctor, C. Kleiner ir Fl. Mohs (leid.) *Mann on the Legal Aspect of Money*, 7-asis leidimas (Oxford University Press, Oksfordas 2012), p. 127.

20 — *Mann on the Legal Aspect of Money*, p. 104. Direktyvos 2014/17 4 straipsnio 28 dalyje nustatyta, kad „paskola užsienio valiuta – kredito sutartis, kai kreditas yra išreikštas kita valiuta nei valiuta, kuria vartotojas gauna pajamas arba turi turto, iš kurių bus grąžinamas kreditas, arba išreikštas kita valiuta nei valstybės narės, kurioje nuolat gyvena vartotojas, valiuta“.

21 — Nutartyje, kuria pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nurodomos kelios nacionalinės teisės nuostatos dėl užbiržinių išankstinio valiutos keitimo sandorių.

22 — Žr. Direktyvos 2004/39 2 ir 31 konstatuojamąsias dalis.

23 — Žr. 16 punktą. Be to, atsakovai pagrindinėje byloje tvirtina, kad sutartis yra mišraus pobūdžio, apimanti ir kredito sutartį, ir išankstinio valiutos keitimo sandorį bei valiutos keitimo rizikos perkėlimą, o pastarieji elementai reiškia finansines paslaugas, susijusias su finansinėmis priemonėmis.

40. Nagrinėjamas susitarimas (užsienio valiuta išreikšta vartojimo paskola arba jos dalis, susijusi su išankstinio valiutos keitimo sandoriu, jeigu ją teisiškai galima atskirti nuo paskolos) yra numatytas tik vienoje Direktyvos 2004/39 nuostatoje, t. y. jos I priedo C skirsnio 4 dalyje, pagal kurią finansinės priemonės apima „pasirinktinius, būsimuosius, keitimosi, būsimuosius palūkanų normos susitarimus ir *kitus išvestinius susitarimus*, susijusius su vertybiniais popieriais, valiutomis, palūkanų normomis ar pajamomis arba kitomis išvestinėmis priemonėmis, finansiniais indeksais ar finansinėmis priemonėmis, kai atsiskaitant vykdomi natūriniai mainai arba atsiskaitoma pinigais“ (išskirta mano).

41. Mano nuomone, nėra būtina išsamiai analizuoti, prie kurios iš I priedo C skirsnio 4 dalyje išvardytų konkrečių kategorijų priskiriami nagrinėjami finansiniai susitarimai. Jie visi yra išvestiniai sandoriai arba priemonės ir, kaip pažymėta Lenkijos pastabose raštu, išvestinės priemonės gali būti naudojamos rizikai valdyti arba spekuliaciniais tikslais, nes pagrindinio turto *būsima kaina, keitimo kursas arba vertė* yra *nustatomi iš anksto* [24] .

42. Tai reiškia, kad pagrindinio turto faktinė kaina, keitimo kursas arba vertė gali skirtis nuo sutartos būsimos kainos, keitimo kurso arba vertės. Priešingai negu įprastų vykdomų sutarčių atveju, ši aplinkybė pagal sandorio, susijusio su pagrindiniu turtu, vykdymo dienos faktinę išvestinės priemonės vertę jai tam tikru momentu ateityje sukuria nepriklausomą ekonominę vertę [25].

43. Pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus paskolos sutartyje numatytus susitarimus dėl valiutos Šveicarijos frankais išreikštos piniginės prievolės turėjo būti vykdomos Vengrijos forintais pagal paskolos grąžinimo arba jos įmokų mokėjimo dieną taikomą keitimo kursą. Dėl šio susiejimo su faktiniu Šveicarijos frankų keitimo kursu šis susitarimas netenka išankstinio valiutos keitimo sandorio pobūdžio. Taip yra todėl, kad susitarimo dalis, kuri tariamai yra išankstinis sandoris, nesukuria jokios kitos teisinės arba ekonominės paskolos sutarties vertės [26]. Kaip teisingai pažymėjo Vokietija, iš esmės taip reikalaujama užsienio valiuta išreikštą skolą grąžinti nacionaline valiuta, tačiau taikant grąžinimo dieną galiojantį kursą, ir nėra esminio skirtumo, palyginti su klasikine paskola užsienio valiuta.

44. Iš tiesų atrodo, kad tariamai išankstinis sandoris paprasčiausiai tėra sudėtingai suformuluota išlyga dėl užsienio valiutos, taikoma paskolai ir perkelianti valiutos keitimo riziką dėl nacionalinės valiutos nuvertėjimo iš kreditoriaus skolininkui [27].

45. Dėl antrojo klausimo atkreipiu dėmesį, kad, remiantis Direktyvos 2004/39/EB 4 straipsnio 1 dalies 2 punktu, „investicinės paslaugos ir veikla“ reiškia bet kurias I priedo A skirsnyje išvardytas paslaugas ar veiklą, susijusias su bet kuriomis I priedo C skirsnyje išvardytomis priemonėmis. Taigi, dėl pirma nurodytų priežasčių šis susitarimas nėra finansinė priemonė, numatyta Direktyvos 2004/39 I priedo C skirsnyje, ir šio priedo A skirsnis negali būti taikomas. Atitinkamai nėra taikytina ir pati direktyva.

24 — Kaip pažymi Vokietija, Sąjungos teisės aktuose nėra vienos teisiškai privalomos išvestinės priemonės apibrėžties, tačiau nuoroda į šią sąvoką randama daugelyje Sąjungos teisės aktų. Finansinėje ir ekonomikos literatūroje vartojama daug apibrėžčių. Pavyzdžiui, pagal Tarptautinio valiutos fondo taikomas apibrėžtis „yra dvi didelės išvestinių finansinių priemonių grupės. Išankstiniame sandoryje, kuris yra besąlyginis, dvi šalys susitaria už sutartinę kainą (iš anksto nustatytą kainą) tam tikrą dieną pasikeisti tam tikru pagrindinio turto (materialaus arba finansinio) kiekiu. Pasirinkimo sandorio atveju pirkėjas įgyja iš pardavėjo teisę pirkti arba parduoti (nelygu, ar tai įsigijimo opcionas, ar pardavėjo opcionas) tam tikrą pagrindinį turtą už iš anksto nustatytą kainą tam tikrą dieną arba prieš ją. Kitaip, nei skolos priemonių atveju, išvestinės priemonės nepadidina investicinių pajamų; pagrindinės sumos nepadengia grąžinamųjų įmokų. Žr. *Financial Derivatives. A Supplement to the fifth edition (1993) of the Balance of Payments Manual, International Monetary Fund*, 2000, FD 3 dalį. Su šiuo dokumentu galima susipažinti: http://www.imf.org/external/pubs/ft/fd/2000/finder.pdf.

25 — Jeigu A suteikia B 100 000 EUR (apskaitos valiuta) paskolą, kuri turi būti grąžinta JAV doleriais (mokėjimo valiuta) taikant mokėjimo dienos valiutos keitimo kursą, B turi grąžinti 100 000 USD, jeigu keitimo kursas tą dieną yra 1 JAV doleris už eurą, tačiau jeigu keitimo kursas – 1,2 JAV dolerio už eurą, grąžinti reikės 120 000 USD. Jeigu A ir B paskolos sutartyje susitaria, kad, nepaisant grąžinimo dieną galiosiančio faktinio keitimo kurso, grąžinant bus taikomas 1,2 JAV dolerių už vieną eurą keitimo kursas, o tai teisiniu požiūriu reiškia išankstinį valiutos keitimo sandorį, grąžinimo dieną išlygos dėl išankstinio valiutos keitimo vertė būtų nulis dolerių, jeigu faktinis keitimo kursas būtų 1,2 JAV dolerio už vieną eurą (nes 100 000 EUR reiškia 120 000 USD). Tačiau jeigu keitimo kursas tą dieną – 1 JAV doleris už vieną eurą, išankstinio valiutos keitimo sandoris įgyja atskirą 20 000 EUR/USD vertę, nes kreditorius gauna ne tik 100 000 EUR sumą (kuri yra lygi skolininko mokėtiniems 100 000 USD), bet ir 20 000 USD (kuri yra lygi eurais mokėtinai sumai) kaip fiksuoto kurso ir faktinio kurso skirtumą.

26 — Daroma prielaida, kad nėra apribojimų, susijusių su kapitalo judėjimu arba valiutos kontrole.

27 — Tačiau kreditorius neapdraudžiamas nuo atitinkamos užsienio valiutos nuvertėjimo nacionalinės valiutos atžvilgiu.

46. Taigi, jeigu bus pateikiami atsakymai į pirmąjį ir antrąjį klausimus, mano nuomone, į juos atsakytina taip, kad paskola, išreikšta užsienio valiuta, tačiau išmokėta ir grąžintina nacionaline valiuta pagal faktinį mokėjimo dienos keitimo kursą, pati savaime nėra ir neapima finansinės priemonės arba finansinės paslaugos, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/39, ir dėl to sutarčiai ši direktyva netaikoma.

C – Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalies išaiškinimas (3 klausimas)

47. Trečiasis klausimas susijęs su Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta finansų įstaigos pareiga atlikti tinkamumo patikrinimą. Iš šio klausimo formuluotės matyti, kad tai būtina, jeigu finansinė priemonė yra pasiūlyta kaip kito finansinio produkto (konkrečiai paskolos sutarties) dalis. Kaip paaiškinta pirma, mano nuomone, toks susitarimo apibūdinimas teisiniu požiūriu yra neteisingas ir ši direktyva nėra taikoma pagrindinėje byloje susidariusiai situacijai.

48. Be to, nacionalinis teismas klausia, ar taikytina Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalis. Remiantis Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalimi, jeigu investicinėms paslaugoms „jau taikomos kitos Bendrijos teisės aktų <...> nuostatos arba bendrieji Europos standartai“ atitinkamose srityse, 19 straipsnyje numatytos pareigos yra netaikomos. Sprendžiant pagal trečiąjį klausimą, rizika, kurią klientas prisiima dėl paskolos, ir rizika, kurią jis prisiima dėl finansinės priemonės, iš esmės skiriasi, todėl būtina atlikti tinkamumo įvertinimą, nes sandorį sudaro išvestinė priemonė. Šiuo atveju klausime vėl remiamasi pirma paaiškinta prielaida dėl finansinės priemonės buvimo, o aš su tuo nesutinku.

49. Dėl šių priežasčių Teisingumo Teismui nebūtina atsakyti į šį prejudicinį klausimą. Vis dėlto pateiksiu šias papildomas pastabas.

50. Sprendime *Genil 48 ir Comercial Hostelera de Grandes Vinos* (C-604/11, EU:C:2013:344, p. 48) Teisingumo Teismas konstatavo, kad „<...> Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad, *pirma*, investicinė paslauga siūloma kaip finansinio produkto dalis, tik jei sudaro šio finansinio produkto sudėtinę dalį tuo metu, kai jis siūlomas klientui, *antra*, kad remiantis Sąjungos teisės aktų nuostatomis ir bendraisiais Europos standartais, kurie nurodyti šioje nuostatoje, turi būti galima įvertinti klientų riziką ir (arba) juose turi būti reikalavimai informacijos srityje, kurie apima ir nagrinėjamo finansinio produkto sudėtinę dalį sudarančią investicinę paslaugą tam, kad šiai paslaugai nebebūtų taikomos minėtame 19 straipsnyje nustatytos pareigos“ (išskirta mano).

51. Nagrinėjamoje byloje tenkinamos abi šios sąlygos. *Pirma*, tariamai išankstinis valiutos keitimo sandoris buvo neatsiejama paskolos sutarties dalis, kai jis buvo pasiūlytas klientui. Atkreiptinas dėmesys, kad paskola buvo skirta automobilio įsigijimui finansuoti ir dėl šios aplinkybės ji priskirtina prie vartojimo kredito sutarties. Taigi, nebūtina nagrinėti, ar paskolos, suteiktos investicijoms į finansines priemones, kaip tokios arba pagal analogiją patenka į Direktyvos 2004/39 taikymo sritį.

52. Antra, Direktyvoje 2008/48 dėl vartojimo kredito sutarčių nustatyti reikalavimai dėl informacijos, kurią būtina pateikti dėl tokio pobūdžio paskolų sutarčių sąlygų [28]. Atitinkamai finansų įstaigos privalo klientams pateikti informaciją apie paskolas, pagal kurias prievolės arba operacijos yra išreikštos užsienio valiuta, ir įvertinti jų kreditingumą.

53. Dėl šių priežasčių į trečiąjį klausimą atsakytina, kad pagal Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 9 dalį tinkamumo įvertinimas pagrindinės bylos aplinkybėmis neprivalomas.

28 — Direktyvos 2008/48 4 straipsnyje numatyta išsami informacija, kuri turi būti pateikta reklamoje. 5 ir 6 straipsniuose išdėstytos pareigos, susijusios su informacija, kuri turi būti pateikta vartotojui prieš sudarant kredito sutartį. Ji konkrečiai apima kredito palūkanų normos taikymą reglamentuojančias sąlygas (5 straipsnio 1 dalies f punktas); pareigą pirkti su kredito sutartimi susijusią papildomos paslaugos sutartį norint gauti kreditą arba taikyti skelbiamas nuostatas ir sąlygas (5 straipsnio 1 dalies k punktas). 8 straipsnyje reikalaujama, kad prieš sudarant kredito sutartį kreditoriai įvertintų vartotojo kreditingumą.

D – *Civilinės teisės sankcijos už Direktyvos 2004/39 pažeidimus (4 klausimas)*

54. Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar Direktyvos 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytų reikalavimų nevykdymas yra pagrindas pripažinti banko ir kliento sudarytą paskolos sutartį negaliojančia.

55. Direktyvos 2004/39 51 straipsnio 1 dalyje numatytos administracinės sankcijos atsakingiems asmenims, pažeidusiems nuostatas, priimtas įgyvendinant šią direktyvą. Tačiau Direktyvoje 2004/39 nenumatyta pareiga nustatyti sankcijų civilinėje teisėje.

56. Teisingumo Teismo sprendimo *Genil 48 ir Comercial Hostelera de Grandes Vinos* (C-604/11, EU:C:2013:34 57 punkte nurodyta, kad „Direktyvos 2004/39 <...> 51 straipsnyje <...> nepatikslinama, nei kad valstybės narės turi numatyti sutartinius padarinius, jei sandoriai sudaromi nevykdant pareigų, numatytų nacionalinės teisės nuostatose, kuriomis į nacionalinę teisę perkeltos Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalys, nei tai, kokie padariniai turėtų būti. Tačiau nesant Sąjungos teisės aktų šioje srityje, laikydamasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų, kiekviena valstybė narė savo vidaus teisės sistemoje turi numatyti šių pareigų pažeidimo sutartinius padarinius“.

57. Dėl to į ketvirtąjį klausimą atsakytina, kad tais atvejais, kai investicinė įmonė nesilaiko Direktyvos 2004/39 19 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytų reikalavimų atlikti įvertinimą, šių pareigų pažeidimo sutartinius padarinius pagal savo vidaus teisės sistemą ir lygiavertiškumo bei veiksmingumo principus nustato kiekviena valstybė narė.

58. Nepaisant pirma pateiktų pastabų, mano nuomone, reikia pripažinti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinas.

VI – **Išvada**

59. Dėl šių priežasčių siūlau, kad Teisingumo Teismas *Ráckevei Járásbíróság* prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje C-312/14 pripažintų nepriimtinu.